

MENSO GROENEVELD KLASSIEKE MUZIEK ALS INSPIRATIEBRON

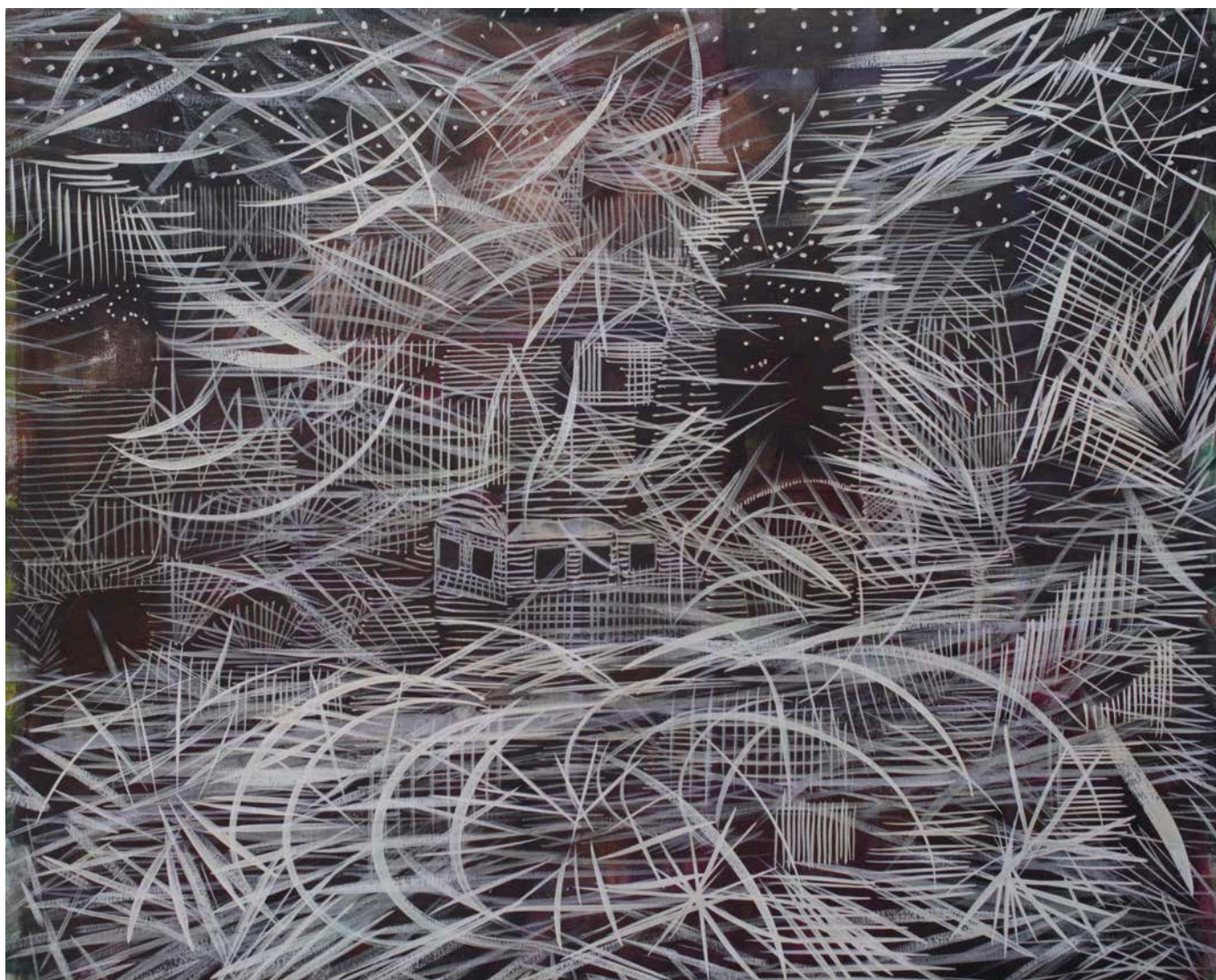

Menso Groeneveld maakt schilderijen als klassieke symfonieën: beweeglijk, ritmisch en rijk gelaagd. 'Ik heb bijna altijd muziek opstaan als ik schilder', vertelt de Amsterdamse kunstenaar. 'Dat helpt me om losjes te schilderen, niet te statisch en te precies. Ik wil niet de estheet uithangen.'

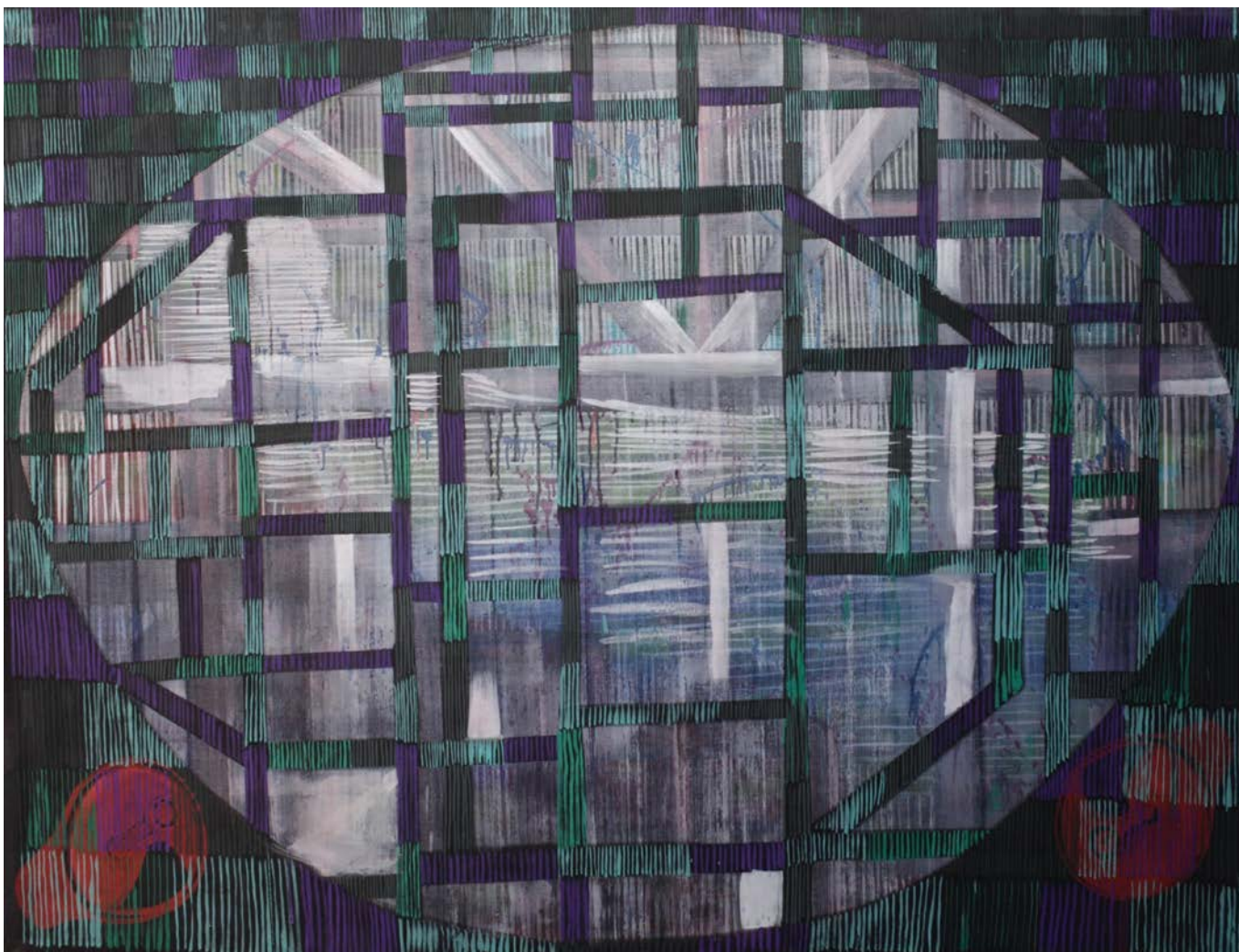
TEKST: MYRTHE MEESTER

Menso Groeneveld (1970) heeft het getroffen met zijn nieuwe atelier in het levendige Amsterdam-Oost, zo ruim als een eenpersoonsappartement. Bij binnenkomst wordt je blik meteen getrokken door een grote, witte wand die zo afkomstig lijkt uit een galerie, waarop een metersgroot abstract schilderij hangt. Het is een explosie van beweging en kleur, een soort reflectie op de rusteloze moderne stad, die van bovenaf wordt verlicht door een reusachtig dakraam. In de hoek van het atelier staan honderden doeken opgestapeld; Menso is duidelijk heel productief. Verderop staan een cd-speler, een platenspeler en meerdere boodschappentassen die uitpuilen van de platen en cd's. 'Als ik schilder, ben ik geneigd om rare muziek op te zetten', vertelt de kunstenaar. 'Tijdens een schildersessie van acht uur kun je een

heleboel muziek verslinden. Het is een ideale manier om nieuwe stukken te leren kennen.' Als voorbeeld noemt hij de traditionele Japanse hofmuziek van Nippon Gagaku Kai die hij onlangs heeft ontdekt, vol jammerende hoge klanken. 'Het klinkt heel *weird*, *spacey* en *trippy*.' Zulke muziek helpt hem om in een vrije, licht vervreemde toestand te raken en losser te gaan schilderen, alsof hij met zijn kwast aan het dansen is. 'Wanneer ik té geconcentreerd bezig ben, wordt een schilderij minder vloeiend en gedurfd.' Ook de *minimal music* van de Amerikaanse componist Morton Feldman brengt hem in een aangenaam ritmische, roesachtige toestand. 'Op een gegeven moment ben ik het niet meer die werkt, maar neemt het schilderij het van me over.'

Links: Menso Groeneveld in zijn atelier. Boven:

onderschrift

RUIMTELIJK COMPONEREN

Het resultaat van zo'n intuïtieve schildersessie is ook voor Menso zelf vaak een verrassing. In meerdere sessies schept hij geleidelijk een mysterieuze ruimte, die balanceert op het randje van figuratie en abstractie. Hij noemt zichzelf dan ook een *composer of space*, een componist van de ruimte. 'Al mijn schilderijen gaan over ruimte en hoe je die ervaart. Ik wil een gevoel van immense ruimtelijkheid oproepen, zodat je als kijker in het doek gezogen wordt. Dat doe ik door heel veel lagen over elkaar aan te brengen, alsof je op een kruising staat van verschillende werelden' – een herkenbare, stedelijke wereld vol neonlichten en gebouwen, maar ook een abstracte, surreële werkelijkheid. Als kijker kun je langdurig met je ogen door zo'n kleurrijk landschap dwalen en telkens een nieuwe laag ontdekken: een schilderij van Menso is in feite een opeenstapeling van wel tien of twintig schilderijen in één, die allemaal door elkaar heen schijnen. 'Ik wil graag dat mijn werk verandert elke keer als je ernaar kijkt' Daarbij laat Menso zich inspireren door de rijk gelaagde symfonieën van Bruckner en Mahler, 'waar je minstens zes keer naar

moet luisteren voordat je ze een beetje kent', en waar je steeds nieuwe facetten in kunt ontwaren – een nieuwe klankkleur, een motiefje dat je nog niet eerder opgevallen was. 'Voor mij zou schilderkunst als klassieke muziek moeten zijn', zegt hij. 'Ik wil ruimtes van verf maken waaruit de kijker zijn eigen wereld en verhaal kan creëren. Mijn schilderijen vormen slechts het startpunt. Daarom stop ik er liever geen concrete thema's of verhalen

*'Ik wil graag dat mijn werk
verandert elke keer als je ernaar kijkt'*

in', want die maken de kijkervaring te voorspelbaar en eenduidig. Menso wil juist de verbeeldingskracht van de kijker stimuleren. 'Je hebt mensen die meer uit mijn werk halen dan ikzelf. Dat is ook een gave. Het is een echte kunst om goed te kijken en een beeld te interpreteren, zoals dat ook geldt voor het aandachtig luisteren naar muziek.'

'Je moet vaak eerst dingen verknallen om verder te komen'

RÖNTGEN-EFFECT

Menso schildert met het eeuwenoude bindmiddel caseïne. 'Dat is in feite karnemelkbezinsel', vertelt hij. 'Het lijkt op lijm. Eén deel caseïne vermeng je met drie delen water, en daar voeg je kleurpigmenten bij. Het is heel moeilijk schilderen, omdat de verf geen body heeft. Het is bijna waterverf of krijt. Eigenlijk schilder je gewoon met pigmenten.' Het voordeel daarvan is dat de kleuren heel puur en mat op het doek terechtkomen, en dat je heel transparant kunt werken, zodat de verflagen door elkaar heen schemeren als de verschillende klankkleuren van een orkest.

Extra transparantie bereikt Menso door het gebruik van gekleurde inkt. 'Als je daar overheen schildert met zinkwitte verf, trekt de gekleurde inkt door het wit heen en ontstaat er een soort röntgeneffect. Daar kun je geweldige dingen mee doen.' Veel van Menso's schilderijen worden dan ook bevolkt door schimachtige witte vormen en figuren tegen een donkere, nachtelijke achtergrond, alsof ze in het maanlicht baden. 'Het wit heeft iets spiritueels, het staat voor het onderbewuste en de droom.' Bovendien zou je het wit, dat van de donkere doeken afknalt, kunnen vergelijken met de extatische climax van een klassieke symfonie, waarin alle lagen van het muziekstuk samen uitmonden.

onderschrift

onderschrift

DESTRUCTIE

Zo nu en dan voegt Menso een nieuwe techniek toe aan zijn schilderrepertoire. 'Als kunstenaar bouw je je eigen technieken-doos op', zegt hij. 'Natuurlijk zijn er veel mensen die willen leren schilderen en daarbij letterlijk een techniek van iemand anders overnemen. Ik vind dat niet zo interessant, want dan ga je dingen maken die jan en alleman ook maakt. Voor mij is het heel belangrijk dat ik mijn eigen schildertechniek ontwikkel. Daarbij ben ik automatisch ook een beetje met scheikunde bezig.'

Nieuwe methodes en technieken komt Menso meestal op het spoor als hij vastloopt in een schilderij en erin slaagt om door het dode punt heen te breken. 'Ik geloof heel erg in destructie. Je moet het lef hebben om de mooie plekken te vernietigen in een

werk waarmee je niet verder komt, in plaats van eromheen te schilderen. *Kill your darlings*. Durf radicale inbreuken te doen, gekke vormen erin te zetten en stukken weg te schilderen', vooral als je merkt dat je te voorzichtig en krampachtig bezig bent. 'Het is een bevrijding om iets kapot te maken; door die bevrijding word je losser.' Het kan weliswaar zo zijn dat het schilderij vóór de destructieve ingreep mooier was dan erna. Maar, zegt Menso, 'je hebt het niet voor niets gedaan. In de destructie ontdek je nieuwe dingen die je meeneemt naar een volgend schilderij. Je moet vaak eerst dingen verknallen om verder te komen. Juist in de destructie zit de nieuwe beeldtaal.'

www.mensogroeneveld.com